

Hur väl bedömer vi effekterna av invandringen på offentliga finanser?

**SANDRO
SCOCCO OCH
LARS FREDRIK
ANDERSSON**

Sandro Scocco är chefs-ekonom på Arena Idé och har tidigare bl a arbetat som chefs-ekonom på AMS och ITPS.

sandro.scocco@gmail.com

Lars Fredrik Andersson är universitetslektor vid Institutionen för geografi och ekonomisk historia vid Umeå universitet. lars-fredrik.andersson@umu.se

Tvårsnittskalkyler används ofta för att bedöma invandringens effekter på offentliga finanser, t ex i en av bilagorna till finansdepartementets långtidsutredning. Att tolka statistiska omfördelningseffekter mellan infödda och utrikesfödda svenskar som faktiska offentliga kostnader eller intäkter för invandring är dock problematiskt. Internationella longitudinella studier har pekat på en rad effekter som talar emot att tolka tvårsnittskalkyler annat än i finansiella flöden i offentlig sektor. Vi menar att metoden behöver utvecklas för att kunna tolka invandringens faktiska kostnader och intäkter.

Att invandringens effekter på offentliga finanser hamnar i fokus i tider när invandringen är på en historiskt hög nivå är naturligt. Den offentliga debatten om invandring har kommit att handla mycket om kostnader och det som påverkar dessa kostnader; antalet invandrare, kostnader för de invandringsrelaterade insatserna och fördelningen av kostnaderna mellan länder. Det är därför av största vikt att bedömningen av invandringens faktiska effekter på offentliga finanser är korrekt.

I litteraturen används ofta tvårsnittskalkyler för att beräkna skillnaden mellan offentliga inkomster och utgifter för grupperna utrikesfödda respektive inrikes födda under ett år. Kalkylen ger en aggregerad bild av finansiella inkomst- och utgiftsflöden för respektive grupp. I Sverige, liksom många andra länder, har det gjorts ett flertal tvårsnittskalkyler genom åren. De flesta studier landar i ett utfall på mellan +/-1 procent av BNP för respektive grupp (Rowtorn 2008; Preston 2014; Ekberg 2009; Flood och Ruist 2015). Frågan är dock om resultat från tvårsnittsstudier kan översättas till faktiska offentliga kostnader eller intäkter.

Syftet med den föreliggande artikeln är att bidra till en fördjupad diskussion om empiriska analyser av invandringens långsiktiga effekter på offentliga finanser. Tre frågor kommer att undersökas; (i) Hur ska tvårsnittsstudier tolkas?, (ii) Vilka antaganden ligger till grund för de tolkningar som görs?, och (iii) Hur överensstämmer antagandena med empirisk forskning om invandringens effekter på produktivitet och arbetsmarknad?

I den följande framställningen kommer vi först att beskriva tvårsnittsanalyser. Därefter presenteras de empiriska forskningsresultat som är av vikt för tolkningar av invandringens effekter på produktivitetsutveckling och arbetsmarknad. I slutet diskuteras betydelsen av den senare forskning- en för tolkningar av tvårsnittskalkyler.

Vi vill tacka Eskil Wadensjö och Hans Löf för kommentarer på en tidigare version av artikeln.

1. Tvärsnittskalkyler

Tvärsnittskalkyler är värdefulla för att kartlägga de finansiella flödena i offentlig sektor som invandring ger upphov till. De kan svara på frågor som exempelvis vilken nettokostnad/intäkt olika grupper genererar i den offentliga budgeten. Det behöver inte enbart gälla utrikesfödda utan kan i princip gälla alla grupper som tydligt kan avgränsas, som t ex kvinnor och män. Utifrån sådana kalkyler kan sedan finansiella flöden i offentlig sektor prognostiseras för exempelvis de närmast kommande åren beroende på hur olika grupper utvecklas. På det sättet är det ett värdefullt prognosinstrument för exempelvis ett finansdepartement för att på kort sikt beräkna exempelvis flyktingrelaterade kostnader.

I tvärsnittskalkyler är sysselsättningsgraden bland utrikesfödda en avgörande faktor för det finansiella nettoutfallet av invandring (Ekberg 2009; Flood och Ruist 2015). En annan avgörande fråga för det finansiella utfallet är inkomsterna (Ekberg 2011). Givet utgångspunkten i tvärsnittskalkylen så kommer de offentliga intäkternas storlek (inkomster i form av skatter och avgifter) från gruppen utrikesfödda att styras av deras sysselsättningsgrad och inkomstnivå. En relativt lägre medianinkomst bland förvärvsarbeteande utrikesfödda leder till relativt lägre skatteinkomster. Effekten i Sverige blir betydande eftersom medianinkomsten bland utrikesfödda förvärvsarbeteande är betydligt lägre än bland inrikes födda, ca 28 procent lägre, även om arbetade timmar är likartade bland inrikes födda och utrikesfödda som är sysselsatta (SCB 2014, 2015a).

Ett viktigt vägval i kalkylen är om skillnaden i medianinkomst är låst till respektive grupp, eller om den är ett resultat av specialisering och arbetsdelning mellan grupperna. I en rapport för Arena Idé (Scocco och Andersson 2015), om effekterna av invandring på offentliga finanser under efterkrigstiden, antogs det senare (dvs resultat av specialisering/arbetsdelning). Utifrån den utgångspunkten blir effekten på den aggregerade arbetsproduktivitetstillväxten begränsad, eftersom invandring inte antas påtagligt påverka näringsstrukturen och produktivitetstillväxten på lång sikt.

Skillnaden mot en traditionell tvärsnittskalkyl är dels att vår studie aggregerar över tid, dels tillåter för ett inbördes beroende mellan grupperna, dvs tanken att invandringen kan påverka svenskföddas sysselsättning och inkomster genom andra kanaler än omfördelade skatter och bidrag. Syftet med föreliggande artikel är att bidra till en fördjupad diskussion om invandringens faktiska effekter på de offentliga finanserna, utifrån den internationella litteraturen om invandringens effekter på arbetsproduktivitet, kapitalbildning, innovationskraft, specialisering och arbetsdelning.

I tvärsnittskalkyler antas att inkomsterna i ekonomin är låsta till respektive grupp. I och med att gruppen invandrare har en lägre medianinkomst innebär det att om gruppen tas bort så blir också inkomsterna i Sverige rent mekaniskt högre i genomsnitt. Genom det implicita antagandet om avsaknad av en inbördes relation mellan grupperna ger tvärsnittskalkyler två tydliga prediktioner. (i) Ett Sverige utan invandring skulle ha en högre

arbetsproduktivitetsnivå. Sett till den faktiska yrkesfördelningen i Sverige skulle denna effekt delvis uppstå genom att jobb med låga löner (där utrikesfödda är överrepresenterade) i stor utsträckning försvinner samtidigt som mer högavlönade jobb (svenskfödda överrepresenterade) blir kvar. Av detta följer den andra prediktionen att (ii) ett Sverige utan invandring skulle ha en avvikande näringsstruktur jämfört med den vi har i dag. För att tolka tvärsnittskalkylernas resultat som faktiska effekter, och inte bara som en beskrivning av finansiella flöden mellan grupperna via offentlig sektor, bör dessa prediktioner vara rimligt korrekta.

I grunden rör frågeställningen alltså huruvida utlandsföddas lägre inkomster är kopplade till individ eller näringsstruktur. Antas exempelvis att invandringen inte påtagligt påverkar näringsstrukturen skulle motsvarande låglönejobb i princip utföras av en svenskfödd i avsaknad av invandring. Den offentliga finansiella kostnaden som uppstår på grund av lägre inkomster för utlandsfödda i en tvärsnittskalkyl överskattas därför, då den lägre inkomsten bara skulle övertas av en svenskfödd i stället för att försvinna ur ekonomin. Den högre inkomstnivån för ett Sverige utan invandring skulle då inte heller materialiseras. Att anta kraftigt förändrad respektive i huvudsak oförändrad näringsstruktur har därmed en stark resultatpåverkan. Det är därför centralt att bedöma rimligheten i tvärsnittskalkylers implicita prediktion om påtagliga produktivitets- och näringsstrukturseffekter.

2. Effekter av invandring på produktivitetsutvecklingen

I den neoklassiska tillväxtmodellen styrs BNP-utvecklingen av insatsen av produktionsfaktorerna och dess produktivitet. Förhållandet mellan insatsen av arbete och BNP uttrycks som arbetsproduktivitet (AP). AP styrs av fyra grundläggande komponenter; (i) hur kapitalintensiteten i produktionen utvecklas (mängden kapitaltjänster per arbetad timme), (ii) hur arbetskraftens kunnande och skicklighet utvecklas, (iii) av teknologiska framsteg och (iv) sett till hela samhällsekonomin så påverkas också AP av näringsstrukturen; om andelen produktion inom mindre produktiva branscher minskar till förmån för mer produktiva branscher så påverkas AP (OECD 2001; Konjunkturinstitutet 2005; O'Mahony och Timmer 2009).

Invandringens effekter på arbetsproduktiviteten kan utifrån den neoklassiska tillväxtmodellen alltså uppstå genom att den påverkar kapitalbildning, arbetskraftens kunnande och skicklighet, teknisk utveckling och näringsstrukturen. Nedan följer en genomgång av empiriska forskningsresultat för var och en av dessa delar.

3. Invandringens effekter på kapitalbildning och teknisk utveckling

Invandringens effekter på arbetsproduktivitet är olika på kort och lång sikt. På kort sikt kan invandringen förväntas ha en negativ effekt på kapitalintensiteten, helt oavsett om de som invandrar är högutbildade eller inte. Förutsatt att kapital (och teknologi) är låsta på kort sikt, kommer invandringen genom att öka mängden arbete att reducera arbetsproduktiviteten och sänkta inkomsterna eftersom fler ska dela på samma kapitalstock. Det kan ske genom att det uppstår arbeten med låg produktivitet i en specifik sektor eller genom att arbeten med lägre produktivitet fördelas ut över flera branscher. I båda fallen skulle det leda till sänkta löner samt till lägre inkomster och produktivitet till följd av att kapitalstocken är låst och arbetsutbudet ökar. Produktivitetsförlusten kan ses som en tröghet i anpassningen av ekonomin på kort sikt.

På lång sikt är anpassningen av kapitalstocken till följd av invandring förmodligen annorlunda. I en ekonomi där arbetsstyrkan växer på grund av befolkningstillväxt förväntas företag investera i nya arbetsställen eller expandera i redan befintliga. Avkastningen på kapital ökar när fler arbetare blir tillgängliga och företag drar nytta av detta i form av investeringar. Det betyder att kapitalstocken anpassar sig till befolkningens storlek. Invandringen skulle därmed inte påverka lönerna, utan bara ekonomins storlek på lång sikt. Det har också varit en vanlig utgångspunkt i tillväxtmodeller sedan Solow (1956).

I en klassisk studie av migrationen till USA visade Thomas (1954) hur invandringen till USA följdes av kapitalexport från framför allt Storbritannien. Invandringen bidrog inte till en låg kapitalintensitet, utan tvärtom till att kapitalbildningen var stark och tillväxten i arbetsproduktivitet var hög. Senare studier av kapitalbildning i USA har också visat att invandringen på lång sikt inte leder till lägre kapitalintensitet. Ottaviano och Peri (2008) visar att invandringen på lång sikt inte håller tillbaka tillväxten i kapitalintensitet, utan att investeringar mer än väl upprätthåller kapitaltillväxten trots ett kontinuerligt inflöde av invandrare. Ett liknande resultat framgår av en studie baserad på amerikanska delstater. För efterkrigstidsperioden så anpassar sig investeringsvolymen hela tiden till invandringen så att kapitalintensitet upprätthålls över tid (Peri 2012). Andra studier har dock visat att om utbudet av utbildad arbetskraft via sänkta löner innebär lägre arbetskostnader, kan det ge effekter på kapitalintensiteten. Exempelvis visar Card och Lewis (2007) att inflödet av mexikanska immigranter i USA har bidragit till en långsammare kapitalbildning i takt med ökat arbetsutbud och lägre löner.

Men invandringen kan ha effekter på den teknologiska utvecklingen mätt som totalfaktorproduktivitet (TFP), dvs den ökning av produktionen som inte beror på ökade insatser av arbete eller kapital. Litteraturen om invandring och teknisk utveckling är inte entydig. Det finns resultat som indikerar att det uppstått negativa TFP-effekter till följd av invandring (se t ex Lewis 2005; Paserman 2013; Quispe-Agnoli och Zavadny 2002). Andra

studier har uppvisat positiva effekter (se t ex Hubert m fl 2010; Kangasniemi m fl 2012; Peri 2012). Ökad produktivitet kan uppstå genom ökad innovationskraft. Studier av patentansökningar av bl a Hunt (2011) samt Hunt och Gauthier-Loiselle (2010) visar att framför allt högutbildade invandrare bidrar till en snabbare teknisk utveckling. Men mot bakgrund av det blandade forskningsläget förefaller inte effekten entydig. Detta gör det svårt att anta vare sig positiva eller negativa TFP-effekter av invandring.

4. Arbetskraftens kunnande och skicklighet

Många europeiska länder försöker uppmuntra inflödet av arbetskraft med hög utbildning. De flesta invandrarna är dock inte högutbildade arbetskraftsinvandrare, utan har snarare en lägre utbildningsnivå än den inrikes födda arbetskraften i genomsnitt (Rica m fl 2015; Calleman och Olsson 2015). Utifrån Rybczynskiteoremet kan man teoretiskt förvänta sig två effekter: antingen sjunker relativlönen för lågutbildade vilket innebär att fler lågutbildade får jobb i alla branscher eller så kommer branscher med lågutbildad arbetskraft (med lägre lön) att växa (Rybczynski 1955). Det finns sålunda teoretiskt stöd för aggregerade produktivitetseffekter via förändrad näringsstruktur även om det empiriska forskningsläget är splittrat.

De fallande relativlönerna, som är en förutsättning för att Rybczynskiteoremet effekter ska förverkligas, antas komma till stånd genom att fler lågutbildade kommer att konkurrera om jobben, vilket pressar lönerna för denna grupp nedåt. Utifrån Rybczynskiteoremet bör vi se fallande relativlöner för lågutbildade inrikes födda och utrikesfödda.

Studier som genomförts på området visar dock i allmänhet att arbetsmarknadseffekterna i form av löneeffekter och arbetslöshet är små. Det har exempelvis konstaterats av flera studier baserade på EU-länder (Angrist och Kugler 2003; Carrasco m fl 2008; Rica m fl 2015). Också amerikanska studier har kommit till samma resultat (Friedberg och Hunt 1995; Card 2001; Card 2009; Ottavio och Peri 2008; Peri 2011). Dock har några amerikanska studier som fokuserat på lågutbildad inhemsk arbetskraft identifierat negativa löneeffekter av invandring. Borjas (2003, 2006) visar att lågutbildade får en svagare löneutveckling till följd av invandring, medan högutbildade får en starkare löneutveckling. Även med det i beaktande, så visar de flesta studier på begränsade effekter på inhemska arbetares löner och sysselsättningen till följd av invandringen.

Detta förefaller även gälla för Skandinavien. I en undersökning av Andersson och Wadensjö (2008) och Wadensjö och Gerdes (2004) konstateras att effekterna av invandringen är signifikanta men små, men att effekterna varierar något mellan olika grupper. I en studie baserad på svenska data finner Korpi (2008) ingen signifikant effekt av invandring på lönerna för inrikes födda. Effekter av invandring förefaller vara tydligare för specifika yrkesgrupper och för lågutbildade. I Norge har lönen för exempel-

vis byggarbetare hållits tillbaka med invandring. I en mikrobaserad studie på svenska läkare verksamma i Sverige visade det sig att löneutvecklingen dämpades till följd av invandring på kort sikt, men däremot inte på längre sikt (Bratsberg och Raaum 2012; Lundborg 2014). I vissa specifika yrken kan effekter uppstå. Engdahl (2016) visar i en studie baserad på funktionella arbetsmarknadsregioner i Sverige 1995–2005 att invandringen ger en signifikant negativ effekt på relativa löner och relativ sysselsättning för inrikes födda efter FA-regioner. Invandringen har dock en marginell effekt i ekonomiskt hänseende, när man ser till hur variationen i andel invandrare bidrar till skillnader i löner och i sysselsättning efter FA-region. De begränsade effekter som uppstår förefaller till hög grad drivas av invandring från övriga Norden.

En förklaring till att Rybczynskiteoremet inte slår igenom kan vara att invandrare och inrikes födda inte konkurrerar direkt med varandra eftersom de inte är perfekta substitut (Ottaviano m fl 2013). Invandrare kan påverka arbetslivet genom att det skapas nya former av specialisering, snarare än att de direkt tränger undan, eller sänker löner för inhemsk arbetskraft. Frågan är då hur dessa nya former av specialisering ser ut och hur det påverkar arbetsproduktiviteten. Om exempelvis inrikes födda personer lämnar lågavlönade jobb kan de negativa produktivitetseffekterna utebli.

5. Invandringens effekter på arbetsdelning och karriärvägar

Så den centrala frågan är om invandrare tar över enklare jobb och skapar nya karriärvägar för inrikes födda. Ett växande antal studier har försökt kartlägga hur dessa mekanismer kan se ut och hur de uppstår. I en ny studie på Danmark visar Foged och Peri (2016) hur invandring från länder utanför EU påverkar den inhemska arbetskraftens yrkeskvalifikationsgrad under perioden från 1995 till 2008. Invandrargruppen bestod främst av flyktingar från det f d Jugoslavien, Somalia, Afghanistan och Irak. De hade generellt en lägre utbildningsnivå än inrikes födda. Studien visar att invandrarna fick enklare och fysiskt ansträngande service-, bygg- och industrijobb. I högkvalificerade yrken märktes inga effekter. Studien fokuserade därför på konsekvenserna för inhemska arbetare i lågkvalificerade yrken som i högre grad än högkvalificerade borde ha påverkas av invandringen. Studien visar att invandringen fick den inhemska arbetskraften i just lågkvalificerade yrken att byta till mer kvalificerade och mindre fysiskt krävande yrken. För den inhemska arbetskraften gick det inte heller att spåra en ökad arbetslöshetsrisk, vilket vi borde förvänta oss utifrån Rybczynskiteoremet.

Studier från USA uppvisar liknande resultat som de från Danmark. Genom att invandrare tar över enklare arbeten som kräver kortare utbildning så skapas nya karriärvägar för inhemskt född arbetskraft, eller så skapas nya former för specialisering i produktionen (Peri 2011; Lewis 2011). Så som Vlachos (2015) konstaterat i en kommentar tyder resultaten på att

företag och arbetsmarknad anpassar sig på sätt som inte fångas av de allra enklaste modellerna av arbetsmarknadens funktionssätt.

Liksom en ökad handel skapar ökad specialisering i ekonomin, kan ett inflöde av arbetskraft med annan kompetensprofil påverka arbetsdelningen i ekonomin (Peri 2012). Med en ökad spridning i utbildningsnivå kan en utökad arbetsdelning ske genom en specialisering mellan grupperna. Cortes visar exempelvis att inflödet av lägre utbildade migranter expanderade marknaden för tjänster i hemmet, vilket allt annat lika skulle sänka produktivetsnivån. Det bidrog dock också till ett ökat utbud av arbete bland gifta kvinnor med hög utbildning (Cortes 2008; Cortes och Tessada 2011), vilket allt annat lika höjer produktivetsnivån. Även i detta exempel kan inte den totala effekten värderas av att enbart se till migranternas sysselsättning. Specialiseringen och arbetsdelningen mellan olika yrkesgrupper stannar knappast vid inköp av hemarbete och ökat förvärsarbete utan är en grundläggande mekanism som naturligtvis gäller för hela samhällsekonomin.

6. Invandring och branscheffekter

Det finns en tydlig yrkessegregering mellan inrikes födda och utrikesfödda. Av den svenska yrkesstatistiken framgår exempelvis att varannan bagare och städare är utrikesfödd. Ungefär var tredje taxi- och busschaufför, restaurangbiträde och var femte undersköterska och vårdbiträde är utrikesfödd. Utrikesfödda är kraftigt överrepresenterade i vissa yrkesgrupper. Framför allt är invandrare överrepresenterade i relativt lågavlönade yrken. Inrikes födda är i stället överrepresenterade i relativt högavlönade yrken såsom högre tjänstemän och chefer i privat och offentlig sektor (SCB 2015b). Medianlönen är, som tidigare konstaterats, nästan 30 procent högre bland inrikes födda (SCB 2014).

En yrkesmässig arbetsdelning och specialisering mellan grupper med olika utbildning, färdighet och kunskap är en naturlig del av ekonomin. Men som den empiriska forskningen på invandringens effekter på arbetsdelning och specialisering visat, har invandringen i vissa fall bidragit till att skapa nya karriärvägar för inrikes födda och ökat arbetsutbudet bland högt utbildade genom att ta över enklare manuella arbetsuppgifter. Invandring skulle också kunna bidra till en snabbare ekonomisk omvandling. I en av få studier av invandringens effekter på strukturomvandlingen, baserad på Tyskland under efterkrigstiden, konstateras att invandringen från Östtyskland påskyndade en omvandling mot högproduktiva sektorer i Västtyskland (Braun och Kvasnicka 2012). Men för att mer utförligt visa hur dessa dynamiska mekanismer påverkar produktionsstrukturen behövs longitudinella studier som gör det möjligt att bedöma hur invandringen, via effekter på branschstruktur, påverkar arbetsproduktiviteten.

Storleken på dessa effekter bör också vägas mot hur andra mekanismer påverkar arbetsproduktivitetsens aggregerat. Som vi inledningsvis konstaterade så finns åtminstone fyra mekanismer som kan påverka arbetspro-

duktiviteten. Den empiriska litteraturen visar att det är svårt att konstatera någon tydlig positiv eller negativ effekt av invandringen på dessa komponenter. Detta ligger också i linje med studier som försökt fånga de samlade aggregerade effekterna av invandring på arbetsproduktivitet och ekonomisk tillväxt. Inte heller dessa studier visar någon entydig effekt. Det finns resultat som pekar på negativa och andra som pekar på positiva effekter, men i de flesta fall är effekterna på arbetsproduktiviteten begränsade. Det är sålunda svårt att hitta evidens för att anta starka produktivitetseffekter. Att anta att invandringen varken har tydligt positiv eller negativ effekt på produktivitetstillväxt är mer i linje med forskningsläget (Huber m fl 2010; Brunow m fl 2015).

7. Avslutande kommentarer

Den första prediktionen som kommer ur tvärsnittskalkyler, att Sverige utan invandring skulle ha en haft en annan produktivitetsnivå, förefaller därmed inte rimligt sannolik. Den empiriska litteraturen har visat att det är svårt att konstatera någon tydlig positiv eller negativ effekt av invandringen på arbetsproduktivitet, vilket talar för en neutral tolkning i linje med Huber m fl (2010). Att anta påtagliga negativa eller positiva produktivitetseffekter finns det enligt vår mening inte stöd för.

Den andra prediktionen som kommer av tvärsnittskalkyler är att näringsstrukturen påtagligt skulle avvika från dagens. Den prediktionen förefaller inte heller rimligt sannolik, om det inte går att påvisa stora pris effekter till följd av invandring. Utan stora pris- och löneeffekter är det svårt att se varför det exempelvis skulle finnas en relativt mindre transportsektor eller en relativt större rättsapparat. Med tanke på de begränsade effekter invandring har på löner och sysselsättning, menar vi att det är svårt att se hur näringsstrukturen påverkas i hög grad av invandring.

Vårt resonemang är naturligtvis inte invändningsfritt. En invändning skulle kunna vara att många invandrare överhuvudtaget inte jobbar, även om man kan diskutera hur det inbördes beroendeförhållande ser ut. Å ena sidan kan man argumentera för en undanträngningseffekt, där en växande grupp utrikesfödda arbetslösa bidrar till att tränga undan inrikes födda från arbetsmarknaden. Å andra sidan kan man argumentera för att utrikesfödda får ta de stora svängningarna i arbetslöshet, medan svängningarna för inrikes födda dämpas. Hypotetiskt skulle den totala arbetslösheten inte påverkas, men däremot vem som är arbetslös. Hypotetiskt skulle då inhemskt födda gynnas avseende sysselsättning och arbetslöshet. Det är dock en annan fråga som i huvudsak berör hur offentliga utgifter ska behandlas. Den fråga som diskuteras i denna artikel är hur inkomsterna från de som *de facto* arbetar ska behandlas.

En annan invändning skulle kunna vara att de spridda rönen om effekten av invandring på produktiviteten i själva verket speglar olika institutionella faktorer i respektive land, dvs att det finns någon underliggande

systematik i studierna som gör att vissa länder/områden påverkas negativt medan andra påverkas positivt. De skulle då kunna peka mot att de specifikt svenska institutionella förhållandena faktiskt skulle leda till negativa produktivitetseffekter. Vi kan dock inte se någon sådan underliggande systematik, tvärtom menar vi att det är just de institutionella förhållandena som har den helt avgörande effekten på arbetsproduktiviteten och att det är förklaringen till de spridda och små effekterna av invandring. Vår huvudslutsats blir ändå att tvärsnittskalkyler har ett stort värde för att bedöma de rent finansiella effekterna av invandring på offentliga finanser och som ett prognosverktyg för finansdepartementet, men när dessa analyser tolkas som faktiska kostnader och intäkter blir det missvisande. Den rent mekaniska effekten som kan antas uppstå när man plockar bort en grupp med lägre inkomster förefaller inte kvarstå när ekonomin anpassar sig. Det gör att tvärsnittsanalyser underskattar nyttan av invandringen och överskattar den långsiktiga kostnaden.

Vi är väl medvetna om att beräkningar av de faktiska kostnaderna skulle kunna kvalificeras och utvecklas. Det kräver dock mer longitudinella studier framför allt om invandringens arbetsmarknadseffekter för den inhemska arbetskraften i allmänhet och lågutbildade grupper i synnerhet. Vidare efterlyser vi mer forskning som analyserar andra mekanismer som kan påverka invandringens effekter på arbetsproduktivitet, inte minst i Sverige. Givet dagens kunskapsläge är den mest rimliga metoden, enligt vår mening – för att skatta de faktiska effekterna av invandring på lång sikt – att utgå från befintlig näringsstruktur och inte svenskföddas skattebetalningar.

REFERENSER

- Andersson, P och E Wadensjö, E (2008), "Arbetskraftens rörlighet i Norden – drivkrafter och effekter", *TemaNord* 2008:524.
- Angrist, J D och A D Kugler (2003), "Productive or Counterproductive? Labour Market Institutions and the Effect of Immigration on EU Natives", *Economic Journal*, vol 113, s 302–337.
- Borjas, G (2003), "The Labor Market Demand Curve is Downwards Sloping: Reexamining the Impact of Immigration on the Labour Market", *Quarterly Journal of Economics*, vol 118, s 1335–1374.
- Borjas G (2006), "Native Internal Migration and the Labour Market Impact of Immigration", *Journal of Human Resources*, vol 41, s 221–258.
- Bratsberg, B och O Raaum (2012), "Immigration and Wages. Evidence from Construction", *Economic Journal*, vol 122, s 1177–1205.
- Braun, S och M Kvasnicka (2012), "Immigration and Structural Change: Evidence from Post-war Germany", Kiel Working Paper 1778.
- Brunow, S, P Nijkamp och J Poot (2015), *The Impact of International Migration on Economic Growth in the Global Economy*, i Chiswick, B R och P W Miller (red), *Handbook of the Economics of International Migration*, vol 1, Elsevier Science, Burlington.
- Calleman, C och P Herzfeld Olsson (2015), *Arbetskraft från hela världen – hur blev det med 2008 års reform?*, Delegationen för Migrationsstudier, 2015:9, JU 2013:17.
- Card D (2001), "Immigrant Inflows, Native Outflows and the Local Labour Market Impacts of Higher Immigration", *Journal of Labor Economics*, vol 19, s 22–64.
- Card D (2009), "Immigration and Inequality", *American Economic Review: Papers & Proceedings*, vol 99, nr 2, s 1–21
- Card, D och E G Lewis (2007), "The Diffusion of Mexican Immigrants during the 1990's", i Borjas, G J (red), *Mexican Immigration to the United States*, University of Chicago Press, Chicago.
- Carrasco R, J F Jimeno och A C Ortega (2008), "The Effect of Immigration on the

- Labor Market Performance of Native-born Workers: Some Evidence for Spain”, *Journal of Population Economics*, vol 21, s 627–648.
- Cortes, P (2008), ”The Effects of Low-skilled Immigration on U.S. Prices: Evidence from CPI Data”, *Journal of Political Economy*, vol 116, s 381–422.
- Cortes, P och J Tessada (2011), ”Low-skilled Immigration and the Labor Supply of Highly Skilled Women”, *American Economic Journal: Applied Economics*, vol 3, nr 3, s 88–123.
- Engdahl, M (2016), *Invandringens arbetsmarknadseffekter, lärdomar för den internationella forskningslitteraturen och svenska resultat*, Delegationen för migrationsstudier, Delmi Rapport 2016:2, Elanders AB, Stockholm.
- Ekberg, J (2009), *Invandringen och de offentliga finanserna*, ESO 2009:3, Finansdepartementet, Stockholm.
- Ekberg, J (2011), ”Will Future Immigration to Sweden Make It Easier to Finance the Welfare System?”, *European Journal of Population*, vol 27, s 103–124.
- Flood, L och J Ruist (2015), *Migration, en äldre befolkning och offentliga finanser*, bilaga 6 till långtidsutredningen, SOU 2015:95, Stockholm.
- Foged M och G Peri (2016), ”Immigrants’ Effect on Native Workers: New Analysis on Longitudinal Data”, *American Economic Journal: Applied Economics*, vol 8, nr 2, s 1–34.
- Friedberg, R och J Hunt (1995), ”The Impact of Immigrants on Host Country Wages, Employment and Growth”, *Journal of Economic Perspectives*, vol 9, nr 2, s 23–44.
- Ottaviano, G I P, G Peri och G C Wright (2013), ”Immigration, Offshoring, and American Jobs”, *American Economic Review*, vol 103, s 1925–1959.
- Huber, P, M Landesmann, C Robinson och R Stehrer (2010), ”Migrants’ Skills and Productivity: A European Perspective”, *National Institute Economic Review*, vol 213, s 20–34.
- Hunt, J (2011), ”Which Immigrants Are Most Innovative and Entrepreneurial? Distinctions by Entry Visa”, *Journal of Labor Economics*, vol 29, s 417–457.
- Hunt, J och M Gauthier-Loiselle (2010), ”How Much Does Immigration Boost Innovation?”, *American Economic Journal: Macroeconomics*, vol 2, s 31–56.
- Kangasniemi, M, M Mas och C Robinson (2012), ”The Economic Impact of Migration: Productivity Analysis for Spain and the UK”, *Journal of Productivity Analysis*, vol 38, s 333–343.
- Konjunkturinstitutet (2005), *Produktivitet och löner till 2015*, Specialstudie nr 6, Konjunkturinstitutet, Stockholm.
- Korpi, M (2008), ”Migration and Wage Inequality: Economic Effects of Migration to and within Sweden 1993–2003”, Working Paper Series 2008.13, Institutet för Framtidsstudier, Stockholm.
- Lewis, E (2005), ”Immigration, Skill Mix, and the Choice of Technique”, Working Paper 05-8, Federal Reserve Bank of Philadelphia.
- Lewis, E (2011), ”Immigration, Skill Mix and Capital-skill Complementarity”, *Quarterly Journal of Economics*, vol 126, s 1029–1069.
- Lundborg, P (2014), ”The Rationale of Migrant Share as a Wage Determinant: Theory and Evidence”, Working Paper 2014/6, Institutet för social forskning, Stockholm.
- O’Mahony, M och M P Timmer (2009), ”Output, Input and Productivity Measures at the Industry Level: The EU KLEMS Database”, *Economic Journal*, vol 119, s 374–403.
- OECD (2001), *Measuring Productivity. OECD Manual Measurement of Aggregate and Industry-level Productivity Growth*, OECD, Paris.
- Ottaviano, G I P och G Peri (2008), ”Immigration and National Wages: Clarifying the Theory and the Empirics”, NBER Working Paper 14188.
- Paserman, D M (2013), ”Do High-skill Immigrants Raise Productivity? Evidence from Israeli Manufacturing Firms, 1990–1999”, National Bureau of Economic Research, Cambridge MA.
- Peri, G (2011), ”Rethinking the Area Approach: Immigrants and the Labour Market in California, 1960–2005”, *Journal of International Economics*, vol 84, s 1–14.
- Peri, G (2012), ”The Effect of Immigration on Productivity: Evidence from U.S. States”, *Review of Economics and Statistics*, vol 94, s 348–358.
- Preston, I (2014), ”The Effect of Immigration on Public Finances”, *Economic Journal*, vol 124, s 569–592.
- Quispe-Agnoli, M J och Zavadny M (2002), ”The Effect of Immigration on Output Mix, Capital, and Productivity”, Federal Reserve Bank of Atlanta in its journal *Economic Review*, vol 87, s 17–27.
- Rica, S, A Glitz och F Ortega (2015), ”Immigration in Europe: Trends, Policies, and Empirical Evidence”, i Chiswick, B R och P W Miller (red), *Handbook of the Economics of International Migration*, vol 1, Elsevier Science, Burlington.
- Rowthorn, R (2008), ”The Fiscal Impact of Immigration on the Advanced Economies”, *Oxford Review of Economic Policy*, vol 24, s 560–580.

Rybczynski, T M (1955), "Factor Endowment and Relative Commodity Prices", *Economica*, vol 22, s 336–341.

SCB (2014), "Sammanräknad förvärvsinkomst 2014, medianvärden efter födelse-land", Statistiska centralbyrån, Stockholm.

SCB (2015a), "Arbetskraftsundersökningen (AKU) för år 2015, tabell 34", Statistiska centralbyrån, Stockholm.

SCB (2015b), "Yrkesregistret med yrkesstatistik, Anställda 16–64 år i riket efter yrke, födelse-region och kön. År 2014", Statistiska centralbyrån, Stockholm.

Scocco, S och IF Andersson (2015), "900 miljarder skäl att uppskatta invandring – en analys av invandringens effekter på de offentliga finanserna i Sverige 1950–2014", Arena Idé, Stockholm.

Solow, R (1956), "A Contribution to the Theory of Economic Growth", *Quarterly Journal of Economics*, vol 70, s 65–94.

Thomas, B (1954), *Migration and Economic Growth: A Study of Great Britain and the Atlantic Economy*, Cambridge University Press, Cambridge.

Vlachos J (2015), "Ökad specialisering med ökad invandring", Ekonomistas, National-ekonomer om samhället, politiken och vetenskapen, 20 augusti 2015, <https://ekonomistas.se/2015/08/20/okad-specialisering-med-okad-invandring/>.

Wadensjö, E och C Gerdes (2004), "Some Socioeconomic Consequences of Immigration", i Tranæs, T och K Zimmermann (red), *Migrants, Work, and the Welfare State*, University Press of Southern Denmark, Odense.